

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 40 kr., za pol leta 1 gld. 20 kr. — Posamezni list velja 5 soldov.

Uredništvo in opravištvost lista je v „Narodni tiskarni“ v Tavčerjevi hiši „Hotel Europa.“

Vabilo na naročbo.

S 1. novembrom začne novo naročenje na

„Slovenski Tednik“.

List velja za 2 meseca, od 1. novembra do konca leta samo 40 kraje.

Naročnina naj se pošilja po poštnih nakaznicah opravištvostu „Slov. Tednika“.

Domače stvari.

— (Po volitvah) se iz Ljubljane „Soči“ piše: Kako hočete zmagati, če v Ljubljani žive ljudje, ki so bili uže deželni in državni poslanci, ki so doctores utriusque juris in so pravi pravcati prvaki, pa vendar v Ljubljani še volilne pravice nemale in sicer zato ne — ker so preumazani, da bi vsako leto 10 gold. davka od svojih dohodkov plačevali. In morda je v Ljubljani nad 100 takih „narodnjakov“, ki bi si za 10 gold. lahko volilno pravico kupili. A namestu da bi agitovali in take ljudi, če uže sami nemale dovolj moštva, moralčno prisilili, da bi si kupili volilno pravico, pa kričimo na pensjoniste, na vlado, na e. kr. uradnike na nemškutarje samo za tega delj, ker znajo bolje agitovati in vztrajneje delati nego mi! Narodni liberalci, se ve, so bili še za to volitev premalo organizovani, ker časa niso imeli za to. A zdaj morajo oni vso politično agitacijo vzeti v svoje roke“.

— (Kot kandidat) v kupčijijski zbornici, namestu V. C. Supana, se imenuje žitni kupec Jožef Kušar.

— (Nemškutarisk kandidat.) Nemškutarji mislijo, kakor se nam poroča, v ribniško-laško-kostelsko-kočevskem okraji, necega Kočevarja župana Braune-ja za kandidata v deželni zbor slov. volilcem siliti.

— (Volitev v velikem posestvu na Kranjskem.) Od 115 vpisanih volilcev, prišlo jih je osobno volit 33 volilcev. 30 jih je bilo po pooblastnikih zastopanih. Izvoljeni so: Grof Hijacint Thurn s 60, Oton baron Apfaltrern z 59 glasovi. Tri glase je dobil pl. Langer, en glas Švegel. Narodna in fevdalno klerikalna stranka nij volila. Kot posameznež izmed narodne stranke je le gosp. prošt Pogačar glas oddal in volil Apfaltrerna in Švegla. — Torej vse kranjsko-švabsko aristokratstvo in privilegirano deželnotablarstvo nemale boljših moči in mora voliti dejansko že dokazano politično nulo Thurna!!

— (Iz gornje savinske doline) se nam piše 2. nov. Mi kmetje smo od nekda imeli pravico pasti svojo živino po planinah, katerih užitnik je zdaj ljubljanski škof. Tudi drv smo tu dobivali. A zdaj pod tem škofom nam hočejo to pravico vzeti. In kamor se mi neučeni kmetje obrnemo, povsod nas nazaj postavijo, ne vemo, kako bi svoje pravice proti škofu branili, ne vemo, kako bi se krivice varovali. Naš edini dohodek je živina. Brez planin je rediti ne moremo, brez planin nam torej obstanka nij. Mi bi jih morali celo v last kupiti, če drugače nij. Bolj ubogi pri nas zdaj še drv ne dobedo, tudi za denar ne, ker se od strani oskrbnitva prodaja les le v žage. Kdo bo nam v tej revii in nadlogi pomagal? Kje čemo pravice iskati?

Ljudje od nas že sprevidajo, od katere strani se jim krivica godi, in vedo, da so bili pri zadnji volitvi mnogi od mešnikov zapeljani in prisiljeni proti svoji volji za Kosarja glasovati. A prihodnjič ne bo šlo več.

— (G. dr. Ambrožič) je v predsinočni tajni seji ljubljanskega mestnega odbora imenovan za mestnega zdravnika.

— (Kranjska vlada) izjavlja, da nij treba več pomočnih zdravnikov za kolero na Kranjskem.

— (Iz Celja) se poroča, da je v škandalni pravdi proti zapeljivcem malih deklet, višja sodnija kazen še poostrila. Dr. Vernberger bo zaprt 3 leta (namestu eno leto), trgovec Vernberger 18 mesecev (nam 6), P. Pintar 2 leti (nam. 9 mes.), knjigar Tarmon 6 let.

— (Pri Loki) so se kmetski fantje v nedeljo stepli. Dva sta bila z noži hudo ranjena.

— (Za verne duše v vica h.) Iz Gorenjskega se nam piše: Pri nas je v več krajih navada, da ljudje krog praznika vseh svetnikov nosijo v farovž groše za to, da potem fajmošter na vseh svetnikov dan moli za duše v vicah. Vsak očenaš velja en groš. Zdaj se pa mnogokrat primeri, da fajmoštru po več sto grošev nanese, tako da bi moral po celo dopoludne moliti, če bi hotel toliko očenašev izmoliti, kolikor je grošev prejel. Gospodje si pomagajo iz zadrege tako, da napišejo na list vse tiste umrle, za katere je kdo groš plačal, ko potem na prižnico pridejo prebero navadno po 20 imen umrlih ter za vseh 20 skupaj izmolijo en očenaš, tako da je z desetimi očenaši vsa molitev opravljena. Pobožni verniki pa na paterništer štejejo, po koliko imen fajmošter pod en očenaš jemlje in koliko očenašev izmoli, iz cerkve gredoč pa potem ugibajo: „Denes je bila pa gospodova kaj dobra!“

— (Čudno!) je pač to, da so novinarski učenjaki „Tagblatta“ videli na vernih duš dan, na ljubljanskem pokopališču, dr. Tomanov grob z venci okinčan, katere so darovale krasne naše ljubljanske Slovenke. Čudno zavoljo tega, ker je Tomanov grob visoko gori na Gorenjskem in ne v Ljubljani.

Politični razgled.

Notranje dežele. — **Državni** zbor je imel prvo sejo 4. novembra. Govoril je prvi naš dr. Vošnjak, in je zahteval, naj se obljuba poslancev tudi slovenski bere, kar se je tudi zgodilo. — Federalisti, to je tisti poslanci, ki so zoper krivice, ki se nam po politični uravnani gode; t. j. zoper centraliste, so imeli 4. svoj shod, v katerem pa nijso nič posebnega določili. Več federalistov je odšlo z Dunaja. Drugi ostanejo v državnem zboru in se bodo potegovali po možnosti za našo stvar. Seveda veliko ne smemo upati, ker je vladina, ali vsaj protifederalistična stranka veliko večja, nego federalistična, a nekaj smemo vendar upati. Čehi se državnega zbora ne bodo udeležili.

Ogerski državni zbor se tudi zdaj odpre.

Vnajte države. — Na **Laškem** so jezuvite iz Rima izpodili, in jim bodo bržkone nekaj posestva vzeli. Papež je pri odhodu z več jezuviti govoril, in jim je dejal, da je to prst božje previdnosti, da jezuvite preganjajo, ker se je v nekatere cerkvene rede ugnezdil duh napuha in nepobožnosti.

Na **Francoskem** so hoteli kakor je našim bralcem znano, grofa Chamborda na kraljevi tron posaditi. A ravno ko se je imelo to zgoditi, se je pa Chambord pismeno odpovedal. Tisti, ki so zanj delali, so vsi poparjeni in osramoteni, tembolj, ker so zadnji čas z vsakterimi pomočki skušali može za Chamborda pridobiti, in so imeli v ta namen veliko denarjev na razpolaganje.

Pruski deželni zbor je sklican na 12. novembra. Od zdaj znanih novih volitev je 68 narodno-liberalnih, 34 naprednjaških, 30 klerikalnih, 8 konservativnih, 7 novokonservativnih, 14 svobodnokonservativnih, dva danska, 8 poljskih poslancev in eden Hanoveranec.

Gospodarske stvari.

Pognojevanje sadnih dreves.

Skoraj 50krat več prinese sadu sadna drevesa, ako se na vsakih 5 let redno pognojuje, proti onim, katera se čisto nič ne gnojé, ali če hirajo na pusti in izpiti zemlji. Poglavitni gnoj za to so človeški odpadki v straniščih, če se taisti, 4 deli vode pomešajo in k srkajočim koreninam prideje. Enako spretnost ima tudi gnoj ali sara iz kanalov, če se 6 delov vode prilije.

Dobro ustrojena gnojnica, z ravno toliko vode zmešana, ravno tako izvrstno

služi. Posebno velja tako tudi kostena moka in pepel, ki se v fosforni kislini in kaliju mogočna v svojem opravilu skažeta. Razen gori omenjenih gnojev, imamo še en prav dober gnoj, ki se v hlevih dobiva, tode ta more služiti drevesu le takrat, kadar se v tekočino spremeni. —

Najboljše napravljene gnoja je to: V eno nalašč zato pripravljeno jamo ali posodo se navaja tok iz stranišč kot tudi tekočino hlevnega gnoja, tako da 4. del prostora z njim napolnen stoji. Kjer je moči, se devlje kri, pepel, koščena moka, kokošnjak itd. k okrepčanju pravega gnoja. Na to se ta prostor z vodo napolni, tako da 3 dele vode na en del gnoja pride. Ta zmes so pusti 3 dni kisati in strojiti in 4. dan se porabi taka gnojnica, gnojna juha, za pognojenje vseh sadnih dreves. Pri vseh pognojnih drevesih se mora zemlja od srkajočih korenin 1—1½ stopinje globoko preč odgrniti, ali pa se v povedanem prostoru od 4—6 luknjic skoplje. Nato se vlije v skopane luknjice 2—6 veder gnojne juhe, kakor je drevesce bolj ali manj močno. Ko so koreninice posrkale to juho, se zopet toliko vode na koreninice vlije, in se potem izkopana zemlja zopet nazaj nagrne. Z enim vozom hlevnega gnoja, ali znosnega gnoja v kanalih more se lahko 50 odrastelih drevesc pognojiti. Navadno se gnoji meseca marca, da se toliko več hrane cvetnih popkov pospešuje in da zamorejo vrašči napredovati. Gnojenje v maji napravlja razvitek drevesc; v juliju in avgustu pa pospešuje rast cvetnih popkov za prihodnje leto. —

Rodik dne 1. listopada 1773.

Anton Rozehnal.

Nova iznajdba.

V velikem obrtniškem poslopi dunajske razstave nahaja se v omari št. 621 avstrijskega oddelka preja, ki je svila tako podobna, da se od tiste ne dá razločiti. — Ta preja je iz lana in je tako pripravljena, da človek misli svilo pred soboj imeti. — Gospodu J. R. Hainisch-u, ki ima predivno fabriko blizu Schottwien pod Semering-om, se je posrečilo, takovšno tvarino iznajti, s katero iz lanenega vlakna (laneno vlakno so nitke v otrtem lanu) rastlinski slez odpravi. Laneno vlakno dobi potem lesk, je gibko in se dá barvati kakor svila. — Samo po sebi se razume, da je tkanina iz tako pripravljene preje podobna tkanini iz prave svile tako, da strokovnjaki drugo od druge razločiti ne morejo. — Vrh tega je ta nadomestna

svila (Surrogat-Seide) 50% ceneje, nego prava. To je lepa iznajdba in tem važnejša, ako se še pomisli, da je nadomestna svila močnejša in stanovitnejša od prave svile. Gotovo bodo v kratkem fabrike nastale, kjer se bo ta nova svila delala, in lan bode v trgovini nepričakovano ceno dobil. Kmetovalci! zdaj ste lep dobiček iz lana vlekli, od sih mal bode še koristnejša ta rastlina za Vas. Pridno sejajte lan, ki je svile vreden postal. K.

Razne stvari.

* (Državni dolgovi v Evropi) znašajo strašno svoto 23.220 milijonov tolarjev, od katerih pade na Nemčijo 1152 (med temi na Prusijo 442, na Bavarsko 243, na Sasko 116, na Virtemberško 103, na Badensko 25 milijonov itd.). Na druge države pride: Na Francosko 6000 milijonov, na Angleško 5280, na Rusko 2485, na Italijo 2400, na Avstro-Ogersko 1784, na Španjsko 1750, na Turčijo 840, na Nizozemsko 548, na Portugal 516, na Belgijo 191, na Grško 137, na Dansko 88, na Švedsko in Norveško 58, na Rumunijo 40, na Švico 9, na Luksemburg 3 milijone tolarjev. — Od tega pride na glavo vsakega prebivalca na Pruskem 18, na Bavarskem 50, na Saskem 46, na Virtemberškem 56, na Badenskem 60, v Lipe-Detmoldu 3, v Lübecku 146, v Bremnu 129, v Hamburgu 120, v Avstro-Ogerskej 49, v Švici 3, na Danskem 52, v Švediji 11, v Norvegiji 8, na Nizozemskem 152, v Luksemburgu 16, v Belgiji 38, na Angleškem 133, na Francoskem 166, na Španjskem 104, v Portugalu 130, v Italiji 89, na Grškem 98, v Turčiji 31, v Rumuniji 10 in na Ruskem 30 tolarjev.

* (Upor v Japanu.) V provinciji Fukuoka je bil že več časa med vlado in najemniki razpor, dokler se zadnji niso popolnem uprli, 15—20.000 se jih je oborožilo z dolgimi bambovimi stebli, ki so bili na koncu z železom okovani. Nekateri so imeli tudi puše. — Začeli so v severnih krajih telegrafe podirati, potem so podrli in požgali stanovanja vladnih uradnikov, katere so grozovitno pomorili. Mesto Fukuoka so na na dveh krajih zažgali in podrli telegrafsko poslopje. Potem so napali vladin sedež, ter vse podrli in pisma sežgali; ko so to storili so šli po gostilnah in štacunah ter so se na vso moč vpijanili. — Uradniki so se jim postavili s topovi nasproti. Palo je takoj 130 upornikov. Upor je trajal kakih šest dni; potem sta prišla dva polka pešcev, ki sta jih razpodila v gore, kjer jih zdaj love. Do-

zdej so jih vjeli 160. Največjim hudodelnikom so posekali glave, druge pa so javno bičali.

* (Vojašk upor v Gradci.) V Gradci je bilo te dni 460 rezervistov v kasarni. Eden vojakov je rekel navzočnemu oficirju neko nedolžno besedo. Oficir ga hoče zapreti, a drugi ga branijo, oficir potegne sabljo, drugi oboroženi vojaki pridejo, a nečejo streljati na kamerade. Več rezervistov je zdaj zaprtih.

* (Potres) je bil 26. pr. m. na otoku Korfu. Takoj po polnoči se je zemlja hudo potresla; nekaj hiš se je zgrudilo v mestu in po deželi. Nekaj ljudij je bilo podsutih, pa so jih večjidel ne močno poškodovane izkopali. Ljudje so šli iz hiš na polja, ker so se bali še hujšega potresa. Zvonovi so sami od sebe zvonili, ogledala, podobe, lampe in posode po hišah so se pobijale. Sploh je škoda precej velika, in se na nekaj milijonov ceni.

* (Čudovita rešitev.) V Bratislavi je pustila mati, ko je šla na trg, svojega štiri leta starega dečka samega doma. Ko mati odide, vzame deček stol, ga pristavi k oknu, katero odpre. Obesi se potem čez okno, ter začne svojega zmaja v zrak spuščati, a kmalu se prevaga, in pade doli na dvorišče. Gotovo bi se bil na drobne kosce

razletel, ko bi ne bila na tleh neka deklica umivala oken. Padel ji je na hrbet in zdrsnil na noge, da je kar obstal. Zlomil si ni nobenega uda, samo v noge se je malo obrezal, ker so bile črepinje po tleh. Tudi deklici se nij ničesa zgodilo.

* (Tabaka) in cigar se je v Cislejtaniji prodalo prvo polovico leta 1873 za 29 milijonov in 97.977 gold. Torej za 1685.660 gold. več nego lani. — Dosti smo denarja v dimu zapravili!

Tržne cene.

V Ljubljani 5. novembra 1873.

Pšenica 6 gl. 80 kr.; — rež 4 gl. 60 kr.; — ječmen 4 gl. — kr.; — oves 2 gl. — kr.; — ajda 4 gl. — kr.; — prosó 3 gl. 90 kr.; — koruza 4 gl. 20 kr.; — krompir 1 gl. 80 kr.; — fižol 6 gl. 50 kr. — masla funt — gl. 52 kr.; — mast — gl. 38 kr.; — špeh frišen — gl. 33 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 $\frac{1}{2}$ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent — gl. 95 kr.; — slame cent — gl. 70 kr.; — drva trda 7 gl. 80 kr.; — mehka 5 gl. 30 kr.

Loterijske srečke:

Na Dunaji 2. nov. 78. 48. 39. 42. 12.

V Gradci 2. nov. 52. 63. 72. 41. 18.

Eu srebrni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankoveih.

Puške.

1 Percussions dvocevka z železnimi cevi .	11, 50, 12, 13 do 15 gl.
1 Lefauchaux " " " " .	24, 26, 28 " 30 "
1 Percussions " " damasknimi cevi .	18, 23, 25, 28 " 35 "
1 Lefauchaux " " " " .	29, 33, 38, 42 " 50 "
1 Lankaster " " " " .	43, 48, 52, 55 " 70 "
1 Revolver	7 gl. 50 kr., 9, 11, 15, 18, 22 " 25 "

dobivajo se tudi vsakovrstne tarčne puške, kapsel-puške, pištole in patroni po nizki fabriški ceni. Pošilja se vsakovrstno naročilo po poštнем povzetji (Nachnahme). — Nadejaje obile naročbe se iskreno priporoča slav. občinstvu

Matej Soršak,

v Kropi na Gorenjskem (Oberkrain).